

Yasemin BAYRAM¹, Sinemis ÇETİN DAĞLI²

Aşılamanın Önemi

Aşılama (aktif bağışıklama, aktif immünizasyon) mikroorganizmaların tamamının ya da belirli işlemlerden geçirilmiş parçalarının (toksoid, saflaştırılmış antijen vb.) canlılara verilmesi ile onlarda önemli bir sorun oluşturmadan, doğal enfeksiyon sonrası oluşan bağışıklık cevabına benzer cevap alınmasıdır (1).

Aşıların topluma yaptığı etkiler 4 başlık altında toplanabilir;

1. Ölüm ve hastalıkların önlenmesine etkileri
2. Demografik ve sosyal etkileri
3. Bireylerin yaşam kalitelerine etkileri
4. Ekonomik etkiler.

Aşıların mortalite ve morbidite üzerine önemli etkileri bulunmaktadır. Halen kullanılan aşılar dünyada yaşamı tehdit eden hastalıkları önemli derecede azaltmıştır. Aşıların etkin kullanılması ile nüfus artışı ve nüfus yapısında değişim gözlenmektedir. Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmekte, diğer enfeksiyonların gelişimini azaltmaktadır. Seyahat güvenliğini arttırması önemli bir etkidir. Aşılar, sadece aşı olanları korumanın dışında, hastalığın toplumda yayılmasını önlemek açısından önemlidir. Aşı gibi birincil koruma yöntemlerinin ikincil ve üçüncül koruma yöntemlerinden çok daha etkin ve ucuz olduğu bilinmektedir. Sağlık hizmetleri ile bireylerin yaşamlarını sürdürmeleri

ve hastalıklardan korunması, sakatlıkların önüne geçilmesi için yapılan harcamalar yarar-maliyet yönünden değerlendirildiğinde, aşılanmanın ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir (2).

Aşılarda maliyet-etkililik hesaplanırken kazanılan ve kaybedilen yaşam yılları (Quality-Adjusted Life-Years) dikkate alınmaktadır. Burada sadece kişinin hastalanması halinde harcanan sağlık giderleri değil, kişinin çalışamaması veya erken ölümler nedeniyle kaybedilen kazançlarda dikkate alınmaktadır (3). Bu şekilde değerlendirildiğinde aşılama hizmetleri en etkin koruyucu hizmetlerden birisidir.

Ancak bulaşıcı hastalıkların doğal dağılımındaki değişiklikler, biyoterörizm, Koronavirüs Hastalığı (Coronavirus Disease 2019=COVID-19) gibi yeni hastalıkların ortaya çıkması, ya da küresel hareketliliğin bu derece artmış olması gibi zorluklar ve potansiyel zararlara karşı elde bulunan halk sağlığı önlemleri yetersiz kalmaktadır. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü halk sağlığının temel direklerinden birisidir (4) Bunun için COVID-19'a karşı korunma önlemleri ve yeni aşı çalışmalarının bulunması son derece önemlidir.

COVID-19 Aşısı İle İlgili İlk Gündeme Gelenler

Çinde görülen COVID-19 salgını sonrasında aşı çalışmaları gündeme gelmiştir. Aralık 2019'da

¹ Prof. Dr., YYU Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, e-mail: dryaseminbayram@yahoo.com

² Doç. Dr., YYU Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, e-mail: sinemiscetindagli@yyu.edu.tr

Kaynaklar

1. Demirhindi H. (2017) Bağışıklama, Muhsin Akba-
ba *Temel Halk Sağlığı* içinde (s.309-310) Ankara-
Akademisyen kitabevi
2. Akın L. (2012) Bulaşıcı Hastalıkların Kontrolü, Ça-
ğatay Güler, Levent Akın *Halk Sağlığı Temel Bilgi-
ler 3. Cilt* içinde (s.1456-1464) Ankara- Hacettepe
Üniversitesi Yayınları
3. Beyhun N.Z. (2006) Bağışıklama, Çağatay Güler,
Levent Akın *Halk Sağlığı* içinde (s.989) Anka-
ra-Hacettepe Üniversitesi Yayınları
4. Tulchinsky T., Varavikova E. (2019) Yeni Halk Sağ-
lığı 3. Baskıdan çeviri (Songül Acar Vaizoglu Çev.
Ed.) Ankara: Palme yayınevi
5. National Center of Biotechnology (NCBI) (2020).
14/06/2020 tarihinde <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/nuccore/MN908947>
6. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2020) 14/06/2020
tarihinde [https://www.who.int/news-room/detail/13-04-2020-public-statement-for-collaborati-
on-on-covid-19-vaccine-development](https://www.who.int/news-room/detail/13-04-2020-public-statement-for-collaboration-on-covid-19-vaccine-development)
7. The COVID-19 vaccine development landscape
Nat Rev Drug Discovery 2020 May;19(5):305-306.
8. Yuefei Jin, Haiyan Yang, Wangquan Ji, Virology,
Epidemiology, Pathogenesis, and Control of CO-
VID-19, Viruses. 2020 Apr; 12(4): 372.
9. The SARS-CoV-2 Vaccine Pipeline: An Overview,
Wen-Hsiang Chen , Ulrich Strych , Peter J Hotez ,
Curr Trop Med Rep 2020 Mar 3;1-4.
10. Eakachai Prompetchara, Chutitorn Ketloy, Tanapat
Palaga, Immune responses in COVID-19 and po-
tential vaccines: Lessons Learned from SARS and
MERS, Epidemic Asian Pasific Journal of Allergy
and Immunology 2020;38:1-9
11. Gavin Yamey, Marco Schäferhoff, Richard Hat-
tett, Ensuring global access to COVID-19 vacci-
nes” . The Lancet. May 2020, 305: 1405–6.
12. 73. Dünya Sağlık Asemblisi Raporu (Seventy-
Third World Health Assembly Wha) 73.1 Agen-
da item 3 19 May 2020, sayfa 5.
13. The Coalition for Epidemic Preparedness Innova-
tions (CEPI) (2020) 14/06/2020 tarihinde [https://
cepi.net/news_cepi/greece-announces-1-6-milli-
on-funding-to-cepi-support-covid-19-vaccine-de-
velopment](https://cepi.net/news_cepi/greece-announces-1-6-million-funding-to-cepi-support-covid-19-vaccine-development)
14. DSÖ (2020) 14/06/2020 tarihinde [https://www.
who.int/china/news/future-stories/detail/covid-
19-what-we-know-about-the-future-covid-19-
vaccines](https://www.who.int/china/news/future-stories/detail/covid-19-what-we-know-about-the-future-covid-19-vaccines)
15. Huang C, Wang Y, Li X, Ren L, Zhao J, Hu Y, et
al. Clinical features of patients infected with 2019
novel coronavirus in Wuhan, China. Lancet. 2020.
16. Klinik Çalışmalar grubu (2020) [https://clinicaltri-
als.gov/ct2/show/NCT04283461](https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04283461)
17. DSÖ (2020) 14/06/2020 tarihinde [https://www.
who.int/publications/m/item/draft-landsca-
pe-of-covid-19-candidate-vaccines](https://www.who.int/publications/m/item/draft-landscape-of-covid-19-candidate-vaccines)
18. Moderna (2020) 14/06/2020 tarihinde [https://cli-
nicaltrialsarena.com/news/moderna-vaccine-tri-
al-phaseiii/](https://clinicaltrialsarena.com/news/moderna-vaccine-trial-phaseiii/)